

JATKOTUTKINTOJEN YLEISET LINJAUKSET HELSINGIN YLIOPISTOSSA

Konsistorin linjauspäätökset 8.6.2006 ja niiden perusteella
tarkennettu tutkinnonuudistuksen tukiryhmän muistio

SISÄLLYS

ESIPUHE

I	TUTKINTOASETUKSEN (794/2004) SÄÄNNÖKSET JATKOTUTKINTOJEN TAVOITTEISTA JA SISÄLLÖISTÄ	5
II	TOHTORIN TUTKINTOA KOSKEVAT LINJAUKSET	6
	Tohtorin tutkinto on ensisijainen jatkotutkinto	6
	Tohtorin tutkinnon laajuus ja mitoitus	6
	Tohtorin tutkintoon kuuluvat opinnot ja niiden laajuus	7
	Jatko-opiskelijavalintojen yleiset periaatteet	7
	Arvosteluasteikot	8
	Jatko-opiskelijan ohjaus ja henkilökohtainen opintosuunnitelma (HOPS)	9
	Jatkokoulutuksen etenemisen seuranta	9
III	MUIDEN JATKOTUTKINTOJEN LINJAUKSIA	10
	Lisensiaatin tutkinto	10
	Erikoislääkärin, erikoishammaslääkärin ja erikoiseläinlääkärin tutkinto	11
IV	TUTKIJAKOULUJEN JA TIEDEKUNTIEN YHTEISTYÖ TOHTORIKOULUTUKSESSA	11
V	KANSAINVÄLISTEN YHTEISTUTKINTOJEN PERIAATTEET	11
VI	JATKOKOULUTUKSEEN LIITTYVÄ TIEDOTTAMINEN	12
VII	SIIRTYMÄVAIHEEN YLEISET PERIAATTEET	12

ESIPUHE

Helsingin yliopistossa käynnissä oleva tutkinnonuudistus on osa eurooppalaista Bologna-prosessia. Bologna-prosessissa on edetty alemman ja ylemmän korkeakoulututkinnon kehittämisestä jatkokoulutuksen kehittämiseen. Bergenin opetusministerikokouksen julkilausuman (19.5.2005) mukaan yhtenä Bolognan prosessin keskeisenä tavoitteena on tohtorikoulutettavien ja tutkijoiden kokonaismäärän lisääminen Euroopan korkeakoulutusalueella, minkä vuoksi tutkijanuran houkuttelevuutta on edistettävä. Julkilausumassa todetaan, että jatkokoulutettavien liikkuvuutta tulee edistää sekä opintoaloilta toisille että maantieteellisesti. Julkilausuman mukaan jatkokoulutuksessa tarvitaan tohtoriohjelmia sekä läpinäkyvää ohjausta ja arviointia. Kansainvälistymisen edistämiseksi pidetään tärkeänä verkostoitumista ja yhteisten ohjelmien luomista. Tohtoritutkinnon normaalina työmääränä pidetään 3-4 vuotta ja tutkintoon tulee sisältyä työelämässä tarvittavia taitoja.

Helsingin yliopistossa Bolognan prosessin mukaista tutkinnonuudistusta valmistelevana ryhmänä on toiminut rehtorin vuonna 2003 perustama tutkinnonuudistuksen tukiryhmä, jonka työtä johtaa vararehtori Hannele Niemi. Valmistelun eri vaiheissa on käyty keskustelua yliopiston yhteistyöverkostoissa ja tiedekunnissa sekä virallisilla että epävirallisilla foorumeilla. Valmistelussa on hyödynnetty viimeisimmät Korkeakoulujen arviointineuvoston arviointiraportit, opetusministeriön työryhmämuistiot sekä Euroopan komission, LERU:n, EUA:n sekä Bolognan prosessin asiakirjat. Keskeisinä taustamateriaaleina ovat olleet muun muassa:

- PhD Training and the Knowledge-Based Society. An Evaluation of Doctoral Education in Finland. David D. Dill, Sanjit K. Mitra, Hans Siggaard Jensen, Erno Lehtinen, Tomi Mäkelä, Anna Parpala, Hannele Pohjola, Mary A. Ritter, Seppo Saari. Publications of the Higher Education Evaluation Council 1:2006.
- Tohtorikoulutuksen kehittäminen. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:3.
- Tutkijanuratyöryhmän loppuraportti. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:13.

Tutkinnonuudistuksen tukiryhmä on keskustellut kaikkien tiedekuntien kanssa jatkotutkintoja koskevista linjauksista. Tiedekuntatapaamisissa käsiteltiin lisäksi kunkin tiedekunnan esille ottamia jatkotutkintoihin liittyviä kysymyksiä. Tukiryhmän ja tiedekuntien keskustelut toteutuivat 9.1.-10.2.2006. Tukiryhmä muokkasi keskustelukierroksen perusteella linjausehdotuksiaan. Useissa tiedekunnissa on jo valmisteltu muun muassa alakohtaisten valmisteluryhmien työskentelyn perusteella jatko-opintojen rakenteita ja sisältöjä koskevia pysyväismääräyksiä. Joissakin tiedekunnissa tarvittavat päätökset on jo tehty.

Tutkinnonuudistuksen tukiryhmän keskustelujen ja valmistelun pohjalta valmisteltiin ehdotukset yleisiksi jatkotutkintoja koskeviksi periaatteiksi Helsingin yliopistossa.

Tutkinnonuudistuksen tukiryhmän kokoonpano:

Vararehtori Hannele Niemi (puheenjohtaja)
Koulutuspoliittinen sihteeri Lari Ahokas, Helsingin yliopiston ylioppilaskunta
Varadekaani Eila Helander, teologinen tiedekunta
Varadekaani Riitta Jallinoja, valtiotieteellinen tiedekunta
Professori Mikael Knip, lääketieteellinen tiedekunta
Yliassistentti Esa Kuismanen, biotieteellinen tiedekunta
Opintoasiainpäällikkö Raija Lahdenperä, käyttäytymistieteellinen tiedekunta
Professori Sari Lindblom-Yläne, Yliopistopedagogiikan tutkimus- ja kehittämissyksikkö
Varadekaani Jouko Lindstedt, humanistinen tiedekunta
Varadekaani Jukka Paakki, matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta
Maat.-metsät. yo Anna-Maria Rajala, Helsingin yliopiston ylioppilaskunta
Tiedesihteeri Nina Saris, biotieteellinen tiedekunta
FM, jatko-opiskelija Disa Widell, Helsingin yliopiston ylioppilaskunta
Projektipäällikkö Päivi Aronen (sihteeri), lakimies Hannele Markkanen, suunnittelija Marja Ven-
na, suunnittelija Eeva Sokka, suunnittelija Mervi Palva, kansainvälisten asioiden suunnittelija
Esko Koponen (valmistelijoita)

Konsistori päätti jatkotutkintojen yleisistä linjauksista kokouksessaan 8.6.2006. Linjaukset ovat konsistorin 15.3.2006 hyväksymän opetuksen ja opintojen kehittämissuunnitelman mukaisia. Konsistorin keskustelussa todettiin, että tieteellinen neuvosto tulee valmistelemaan ja ottamaan kantaa muun muassa väitöskirjatyön ja tohtorin tutkinnon laajuuden ja vaativuuden arviointiin sekä jatko-opintojen rahoituskysymyksiin. Lisäksi todettiin, että kotimaisten yliopistojen kanssa tehtävää tutkintoyhteistyötä, ml. tutkintopisteiden jako, on syytä selvittää erikseen.

I TUTKINTOASETUKSEN (794/2004) SÄÄNNÖKSET JATKOTUTKINTOJEN TAVOITTEISTA JA SISÄLLÖISTÄ

Yliopistojen tutkinnoista annetun asetuksen 21.1 §:n mukaan tieteellisen jatkokoulutuksen tavoitteena on, että opiskelija

- 1) perehtyy syvällisesti omaan tutkimusalaansa ja sen yhteiskunnalliseen merkitykseen sekä saavuttaa valmiudet tutkimusalansa piirissä itsenäisesti ja kriittisesti soveltaa tieteellisen tutkimuksen menetelmiä ja luoda uutta tieteellistä tietoa;
- 2) perehtyy hyvin oman alansa kehitykseen, perusongelmiin ja tutkimusmenetelmiin; sekä
- 3) saavuttaa sellaisen yleisen tieteenteorian ja tutkimusalaansa liittyvien muiden tieteenalojen tuntemuksen, joka mahdollistaa niiden kehityksen seuraamisen.

Tutkintoasetuksen 22 §:n mukaan tohtorin tutkinnon suorittamiseksi jatkokoulutukseen otetun opiskelijan tulee:

- 1) suorittaa jatkokoulutuksen opinnot;
- 2) osoittaa tutkimusalallaan itsenäistä ja kriittistä ajattelua; sekä
- 3) laatia väitöskirja ja puolustaa sitä julkisesti.

Väitöskirjaksi voidaan hyväksyä myös yliopiston riittäväksi katsoma määrä samaa ongelmakokonaisuutta käsitteleviä tieteellisiä julkaisuja tai julkaistaviksi hyväksytyjä käsikirjoituksia ja niistä laadittu yhteenveto taikka muu vastaavat tieteelliset kriteerit täyttävä työ. Julkaisuihin voi kuulua myös yhteisjulkaisuja, jos tekijän itsenäinen osuus on niissä osoitettavissa.

Tutkintoasetuksen 23 §:n mukaan jatkokoulutukseen otettu opiskelija voi suorittaa lisensiaatin tutkinnon, kun hän on suorittanut yliopiston määräämän osan jatkokoulutukseen kuuluvista opinnoista ja tutkintoon mahdollisesti sisältyvän erikoistumiskoulutuksen. Lisensiaatin tutkintoon kuuluu osana lisensiaatintutkimus, jossa opiskelija osoittaa hyvää perehtyneisyyttä tutkimusalaansa sekä valmiutta itsenäisesti ja kriittisesti soveltaa tieteellisen tutkimuksen menetelmiä. Lisensiaatintutkimukseksi voidaan hyväksyä myös yliopiston riittäväksi katsoma määrä samaa ongelmakokonaisuutta käsitteleviä tieteellisiä julkaisuja tai julkaistaviksi hyväksytyjä käsikirjoituksia ja niistä laadittu yhteenveto taikka muu vastaavat tieteelliset kriteerit täyttävä työ. Julkaisuihin voi kuulua myös yhteisjulkaisuja, jos tekijän itsenäinen osuus on niissä osoitettavissa.

Tutkintoasetuksen 24 §:n mukaan jatkokoulutuksessa suoritettavaan lisensiaatin tutkintoon voi sisältyä erikoistumiskoulutus. Tällöin tutkintoon kuuluu järjestelmällinen teoreettinen ja käytännöllinen syventyminen erikoisalaan, lisensiaatintutkimus omalta erikoisalalta ja erikoisalan ohjattu työkokemus. Lisensiaatin tutkintoon sisältyvän erikoistumiskoulutuksen tavoitteena on, että opiskelija perehtyy hyvin omaan erikoisalaansa ja saavuttaa kyvyn toimia itsenäisesti omalla erikoisalallaan.

II TOHTORIN TUTKINTOA KOSKEVAT LINJAUKSET

Valmistelussa keskeisenä lähtökohtana on ollut se, että linjaukset perustuvat Helsingin yliopiston strategiaan valintoihin, erityisesti tutkimuspainotteiseen profiiliin. Väitöskirja ja siihen liittyvä tutkimustyö ovat tohtorin tutkinnon laajin ja merkittävin osa.

Linjauksissa tarkoitetaan jatko-opiskelulla kaikkea tohtorintutkintoon tähtäävää työskentelyä: väitöskirjatutkimusta ja siihen liittyvää tutkimustyötä ja seminaareja sekä muita tutkintoon sisältyviä opintoja.

Jatkokoulutukseen kuuluvilla muilla opinnoilla tarkoitetaan opiskelua, joka voi toteutua erilaisin opinto- ja opetusmuodoin, esimerkiksi kursseina tai vastaavina opintojaksoina tai olla integroituneena tutkimustyöhön, ja joka edistää tohtorin tutkinnon tavoitteiden saavuttamista.

Tohtorin tutkinto on ensisijainen jatkotutkinto

Linjaus 1:

Helsingin yliopistossa ensisijainen jatkotutkinto on tohtorin tutkinto. Yliopistossa on mahdollista suorittaa myös lisensiaatin tutkinto, joka joillakin aloilla toimii ammatillisena pätevyitymis- tai erikoistumistutkintona.

Lääketieteeseen, hammaslääketieteeseen ja eläinlääketieteeseen alalla lisensiaatin tutkinto on ylempi korkeakoulututkinto.

Tohtorin tutkinnon laajuus ja mitoitus

Bergenin ministerikokouksen loppuasiakirjassa todetaan, että tohtoritutkintojen laajuus on tällä hetkellä 3-4 vuotta. Kotimaisissa keskusteluissa on esitetty, että tohtorin tutkinnon laajuus voisi olla kokopäivätoimisesti opiskellen neljä lukuvuotta; myös useissa valtakunnallisissa alakohtaisissa valmisteluryhmissä on päädytty suosittamaan neljän vuoden tavoiteaikaa.

Tavoiteajan määrittäminen on tärkeää tohtorin tutkinnon opintojen (muiden kuin väitöskirja) ja väitöskirjan mitoituksen ja ohjauksen kannalta. Tiedekuntakeskusteluissa todettiin, että opinnäytetyön ja sen aiheen rajaus ovat ohjaajan vastuulla ja se tulisi tehdä siten, että neljä vuotta kokopäivätoimista opiskelua riittää koko tutkinnon suorittamiseen.

Koska huomattava osa jatko-opiskelijoista ei käytännössä voi opiskella ainakaan koko opintoaikaansa kokopäivätoimisesti, on myös osa-aikaisten opiskelijoiden opiskelumahdollisuuksista huolehdittava. Lisäksi tulee pitää huolta siitä, että näidenkin opiskelijoiden opinnot voivat edetä sujuvasti ja tutkinnon suorittaminen neljän vuoden nettoajassa on mahdollista.

Linjaus 2:

Tohtorin tutkinto mitoitetaan ja ohjataan siten, että sen voi suorittaa kokopäivätoimisesti neljässä vuodessa.

Linjaus 3:

Tohtorin tutkinnon voi suorittaa joko kokopäiväisesti tai osa-aikaisesti. Myös osa-aikaisten tutkinnonsuorittajien opiskelu- ja tutkimusmahdollisuuksista huolehditaan ja niitä kehitetään.

Konsistorin 8.6.2006 hyväksymät linjaukset

Opetusministeriö ei ole kannattanut koko tohtorin tutkinnon mitoittamista opintopisteinä. Osa valtakunnallisista alakohtaisista valmisteluryhmistä on päätenyt ministeriön kannalle ja osa kannattaa tutkinnon ja sen kaikkien osien mitoittamista opintopisteinä. Joka tapauksessa muut tohtorin tutkintoon kuuluvat opinnot kuin väitöskirja (esim. tentit, kurssit ja seminaarit) voidaan määrittellä opintopisteinä.

Linjaus 4:

Tohtorin tutkinnon kokonaislaajuutta ja väitöskirjan laajuutta ei ilmaista opintopisteinä. Sen sijaan tohtorin tutkintoon kuuluvat opinnot mitoitetaan opintopisteinä.

Tohtorin tutkintoon kuuluvat opinnot ja niiden laajuus

Helsingin yliopistossa kaikkiin tohtorin tutkintoihin kuuluu väitöskirjan lisäksi muita opintoja. Näiden opintojen laajuus vaihtelee eri alojen tutkinnoissa. Valtakunnallisten alakohtaisten valmisteluryhmien mukaan opintojen laajuus voi vaihdella 60 ja 80 opintopisteen välillä.

Linjaus 5:

Tohtorin tutkintoon kuuluu väitöskirja ja siihen liittyvä tutkimustyö. Sen lisäksi siihen kuuluu 60-80 opintopisteen jatko-opinnot. Lääketieteen, hammaslääketieteen ja eläinlääketieteen tohtorin tutkintoihin väitöskirjan lisäksi kuuluvat jatko-opinnot ovat laajuudeltaan 40-60 opintopistettä.

Linjaus 6:

Tohtorin tutkintoon kuuluvien opintojen tulee tukea väitöskirjatyötä ja antaa valmiuksia sekä tutkijan tehtäviin että muihin vaativiin asiantuntijatehtäviin.

Tohtorin tutkintoon kuuluu oman tutkimustyön ja siihen kuuluvien tutkimusalan opintojen lisäksi tieteenfilosofiaa, tutkimusetiikkaa ja kansainvälistä tieteellistä toimintaa sekä yleisiä asiantuntijuuteen valmentavia osuuksia, joita voivat olla esimerkiksi johtaminen, yliopistopedagogiikka, opetustehtävät, tieteellinen viestintä ja projektityöskentely.

Tohtorin tutkintoon sisältyvät opinnot voidaan järjestää joko erillisinä opintojaksoina tai opinnäytetyöhön integroituina. Opetusta ja erillisiä kursseja voidaan järjestää tarpeen mukaan tiedekunta-, kampus- tai yliopistotasolla. Tohtorin tutkintoon voi sisältyä opintoja muista yliopistoista Suomessa tai ulkomailla. Myös tutkijakoulujen opetustarjontaa tulee voida käyttää laajasti hyväksi. Opinnäytetyöhön integroidut opinnot on toteutettava suunnitelmallisesti.

Tohtorin tutkinnon vaativuuteen voidaan ottaa kantaa yliopiston tutkimuspoliittisessa ohjelmassa.

Jatko-opiskelijavalintojen yleiset periaatteet

Kelpoisuudesta tieteellisiin jatko-opintoihin säädetään vuonna 2005 voimaan tullessa yliopistolain 18 a §:n 3 momentissa. Sen mukaan kelpoisuuden voi saada eri tavoin: suorittamalla soveltuvan ylemmän korkeakoulututkinnon tai suorittamalla ulkomaisen koulutuksen, joka asianomaisessa maassa antaa kelpoisuuden vastaaviin opintoihin tai osoittamalla muulla tavoin riittävät tiedot ja valmiudet jatko-opintoihin.

Konsistorin 8.6.2006 hyväksymät linjaukset

Jatko-opiskelijaksi valinnan tavoitteena on saada lahjakkaita, motivoituneita ja sitoutuneita jatko-opiskelijoita. Valinta voidaan järjestää jatkuvana valintana tai tiettyihin hakuaikoihin sidottuna. Valinnan kriteereistä tulee päättää etukäteen, ja ne tulee myös ilmoittaa etukäteen hakijoille. Kriteereinä voidaan käyttää esimerkiksi menestystä aiemmissa opinnoissa (pro gradu -tutkielman arvosana, pääaineopintojen arvosanoja jne.), opintosuunnitelmaa, tutkimussuunnitelmaa, julkaisuja tai olemassa olevaa rahoitusta. Jatko-opiskelijoiden rekrytointivaiheessa varmistetaan, että opiskelijoilla on riittävät ja ajanmukaiset perustiedot, jotka antavat edellytykset jatko-opinnoissa etenemiselle. Rekrytointivaiheessa tulee tarvittaessa ohjata opiskelijoita hakeutumaan muihin yliopistoihin jatko-opiskelijaksi esimerkiksi silloin, kun väitöskirjan aihepiiristä ei ole saatavissa ohjausta tai ohjaajaresursseja ei muutoin ole mahdollista tarjota. Jatko-opiskelijavalinnan valmistelussa useat tiedekunnat ja laitokset käyttävät jatkokoulutustoimikuntaa tai vastaavaa ryhmää.

Linjaus 7:

Jatko-opintoihin valinta perustuu etukäteen päätettyihin ja ilmoitettuihin valintakriteereihin ja systemaattiseen opiskelijavalintaan. Jatko-opintoihin valittaessa varmistetaan, että opiskelija voi saada oman väitöskirjansa aihepiiristä korkeatasoista ohjausta ja tukea.

Jatko-opiskelijavalinnan valmistelussa on suositeltavaa käyttää tiedekunta- tai laitostasolla toimivaa jatkokoulutustoimikuntaa tai muuta vastaavaa ryhmää.

On suositeltavaa, että jatko-opiskelijalla on vain yksi tohtorin tutkinnonsuoritusoikeus kerrallaan ja että hän uuden paikan vastaanottaessaan luopuu mahdollisesta aiemmasta tutkinnonsuoritusoikeudesta. Ohjauksen keinoin ja henkilökohtaisen opintosuunnitelman avulla pyritään siihen, että opiskelija keskittyy yhteen tutkintoon, mutta voi silti joustavasti suorittaa monitieteisiä opintoja.

Arvosteluasteikot

Linjaus 8:

Tohtorin tutkintoon kuuluvien opintojen arvostelussa käytetään yleistä arvosteluasteikkoa 0-5 (5=erinomainen, 4=kiitettävä, 3=hyvä, 2=tyydyttävä, 1=välttävä, 0=hylätty). Sen lisäksi voidaan käyttää hyväksyty-hylätty -arvostelua tiedekunnan päätöksen mukaisesti.

Opintosuoritusten arvostelua ja kuulustelua koskevan johtosäännön 31 §:n mukaan tiedekunta-neuvosto antaa pysyväismääräykset väitöskirjan arvostelussa käytettävästä arvosana-asteikosta. Tiedekunnissa on väitöskirjojen arvostelussa käytössä sekä 8-portainen latinankielinen asteikko että 3-portainen hylätty/hyväksyty/kiittäen hyväksyty -asteikko.

Linjaus 9:

Väitöskirjan arvostelussa suositellaan käytettäväksi 8-portaista arvosteluasteikkoa (laudatur, eximia cum laude approbatur, magna cum laude approbatur, cum laude approbatur, non sine laude approbatur, lubenter approbatur, approbatur, improbatur=hylätty). Tiedekunta voi päättää, käytetäänkö sen sijasta 3-portaista arvosteluasteikkoa (kiittäen hyväksyty / hyväksyty / hylätty).

Arvosteluasteikon arvosanojen perusteista tulee laatia selkeät kuvaukset.

Jatko-opiskelijan ohjaus ja henkilökohtainen opintosuunnitelma (HOPS)

Jatko-opintojen ohjauksella on keskeinen rooli jatko-opintojen käynnistämisessä ja edistämises- sä. Jokaisella jatko-opiskelijalla tulee olla sovittuna yksi tai useampi ohjaaja. Ohjaussuhteen turvaamiseksi koko väitöskirjatyön ajaksi on suositeltavaa, että ohjaajia on useampia. Tällöin esimerkiksi kahdesta ohjaajasta toinen voi olla tutkijana varttuneempi ja toinen nuorempi. Ohja- ukseen liittyvien lukkiutuneiden ongelmatilanteiden varalta olisi myös hyvä määritellä asian rat- kaisusta vastaava taho (esimerkiksi varadekaani).

Ohjauksen tavoitteena on jatko-opiskelijoiden sitoutuminen opiskeluun tohtorin tutkinnon suorit- tamiseksi ja yliopiston, tiedekunnan ja laitoksen sitoutuminen tarvittavan opetuksen, säännöllii- sen ohjauksen ja tukipalvelujen järjestämiseen. Ohjaaja- ja jatko-opiskelija sopivat ohjaussuh- teen alkuvaiheessa yhteistyön periaatteista.

Linjaus 10:

Jokaisella jatko-opiskelijalla tulee olla nimetty yksi tai useampi ohjaa- ja. On suositeltavaa, että opiskelijan tukena on lisäksi seurantaryh- mä.

Linjaus 11:

Jatko-opintojen alkuvaiheen ohjaukseen tulee kiinnittää erityistä huo- miota. Jatko-opiskelija tulee perehdyttää jatko-opiskeluun ja häntä tu- lee ohjata opetustarjonnan hyödyntämisessä. Lisäksi jatko-opiskeli- jan integroitumista tiedeyhteisöön tulee tukea.

Linjaus 12:

Jokaisen jatko-opiskelijan tulee saada säännöllisesti ohjausta sekä tutkimustyöhön että jatkokoulutukseen liittyviin opintoihin.

Linjaus 13:

Tiedekunnat laativat tutkimustyön ja opintojen ohjauksen yleiset pe- riaatteet, jotka sisältävät opiskelijan ja ohjaajan oikeudet ja velvolli- suudet.

Linjaus 14:

Kaikki jatko-opiskelijat tekevät henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HOPS), joka sisältää sekä tutkimussuunnitelman että suunnitelman opintojen etenemisestä. Suunnitelmaa päivitetään yhdessä ohjaajan kanssa koko jatkokoulutuksen ajan.

Tiedekunnissa tulee hyödyntää mahdollisimman laajasti tutkijakouluissa käytetyt ohjauksen hy- vät käytännöt. Lisäksi ohjauksen vaatimat resurssit tulee ottaa huomioon opettajien kokonais- työajassa.

Tiedekunta antaa tarkemmat määräykset henkilökohtaisen opintosuunnitelman tekemisestä ja päivittämisestä, mm. päivitysten määrästä ja väliajoista. Henkilökohtaisen opintosuunnitelman tekemisessä voidaan käyttää välineenä eHOPSia.

Jatkokoulutuksen etenemisen seuranta

Kaikkien tohtorikoulutettavien, myös tutkijakouluissa olevien jatko-opiskelijoiden opintojen ja tutkimustyön etenemistä seurataan systemaattisesti tiedekunnissa. Seuranta on osa ohjausjär-

jestelmää ja henkilökohtaista opintosuunnitelmaa. Tämän lisäksi yliopistossa otetaan käyttöön yhtenäinen jatko-opiskelijoiden rekisteriseulonta Oodissa.

Linjaus 15:

Tutkimustyön ja opintojen etenemistä seurataan tiedekunnissa systemaattisesti. Seurannan välineenä käytetään henkilökohtaista opintosuunnitelmaa (HOPS).

Yliopiston opiskelijarekisterin tietojärjestelmiä kehitetään tohtorinkoulutuksen seuranta ja tilastointia palveleviksi.

Ohjauksessa ja seurannassa voidaan hyödyntää laajasti sähköisiä järjestelmiä. Oodin eHOPS-työkalua kehitetään näihin tarkoituksiin soveltuvaksi.

Jatko-opiskelijoiden rekisteriseuranta toteutetaan seitsemän vuoden kuluttua jatko-opintojen aloittamisesta. Tämän jälkeen edellytetään läsnä olevaksi ilmoittautuvalta ohjaajan kanssa päivitettyä henkilökohtaista opintosuunnitelmaa. Opintosuunnitelma on voimassa korkeintaan kolme vuotta kerrallaan. Seulonta koskee kaikkia jatko-opiskelijoita. Rehtori päättää seurannan käytännön toteutuksesta.

III MUIDEN JATKOTUTKINTOJEN LINJAUKSIA

Lisensiaatin tutkinto voi poikkeustapauksissa olla itsenäinen tieteellinen jatkotutkinto tai välitutkinto tohtorin tutkintoa tavoittelevalle. Sillä on eräillä aloilla itsenäinen asema ammatillisena pätevyystutkintona tai erikoistumistutkintona (esimerkiksi ammattikorkeakoulun yliopettajilta edellytetään lisensiaatin tutkintoa).

Lääketieteen, hammaslääketieteen ja eläinlääketieteen alalla lisensiaatin tutkinto on ylempi korkeakoulututkinto. Lääketieteen, hammaslääketieteen ja eläinlääketieteen aloilla voi suorittaa jatkotutkintona erikoislääkäriin, erikoishammaslääkäriin ja erikoiseläinlääkäriin tutkinnon.

Lisensiaatin tutkinto

Linjaus 16:

Lisensiaatin tutkintoon lisensiaatintyön lisäksi kuuluvat opinnot ovat samat (60-80 op) kuin tohtorin tutkinnossa, mikäli kyseessä ei ole erikoistumistutkinto tai ammatillisesti suuntautunut lisensiaatin tutkinto. Erikoistumistutkintoihin ja ammatillisesti suuntautuneisiin lisensiaatin tutkintoihin kuuluvista opinnoista päättää tiedekunta.

Lisensiaatintyön laajuudesta päättää tiedekunta.

Lisensiaatin tutkintoon kuuluvien opintojen arvosteluasteikot ovat samat kuin tohtorin tutkinnon opintojen arvostelussa. Lisensiaatintyö arvostellaan tiedekunnan päätöksen mukaisesti joko 8-portaisella arvosteluasteikolla (laudatur, eximia cum laude approbatur, magna cum laude approbatur, cum laude approbatur, non sine laude approbatur, lubenter approbatur, approbatur, improbatur=hylätty) tai 3-

portaisella arvosteluasteikolla (kiittäen hyväksyty / hyväksyty / hylätty).

Erikoislääkäriin, erikoishammaslääkäriin ja erikoiseläinlääkäriin tutkinto

Linjaus 17:

Tiedekunnat päättävät erikoislääkäriin, erikoishammaslääkäriin ja erikoiseläinlääkäriin tutkintojen rakenteita, sisältöjä ja arvosteluasteikkoja koskevista linjauksista.

IV TUTKIJAKOULUJEN JA TIEDEKUNTIEN YHTEISTYÖ TOHTORIKOULUTUKSESSA

Suomessa toimii tällä hetkellä 124 opetusministeriön rahoittamaa tutkijakoulua, joista 30 on Helsingin yliopistossa koordinoituja. Tutkijakoulut voivat olla monialaisia ja yliopistojen välisiä.

Linjaus 18:

Tutkijakoulujen ja tiedekuntien tulee toimia kiinteässä yhteistyössä opetuksen ja ohjauksen järjestelyissä ja toteuttamisessa.

Tavoitteena on, että tutkijakoulujen tarjoamaa koulutusta voidaan hyödyntää laajemminkin tiedekunnassa ja koko yliopistossa

V KANSAINVÄLISTEN YHTEISTUTKINTOJEN PERIAATTEET

Yliopiston strategisena tavoitteena on koulutusyhteistyö korkeatasoisten ulkomaisten tutkimusyliopistojen kanssa. Yksi tapa toteuttaa kansainvälistä yhteistyötä ovat kansainväliset yhteistutkinnot.

Kansainvälisessä koulutusyhteistyössä ja yhteistutkinto-ohjelmissa joudutaan sovittamaan yhteen eri maiden ja yliopistojen säädökset, joten liian tiukat tutkintomääräykset voivat estää yhteistyön. Jatkokoulutusta koskeviin määräyksiin onkin sisällytettävä joustoa siten, että Helsingin yliopiston laitokset ja tiedekunnat voivat osallistua korkeatasoisten kansainvälisten yhteistutkinto-ohjelmien järjestämiseen ja että väitöskirjatyon yhteinen, kansainvälinen ohjaus mahdollistuu.

Yhteistutkinnoissa tulee noudattaa Helsingin yliopiston tutkintoja koskevia määräyksiä.

Linjaus 19:

Kansainvälisistä yhteistutkinnoista sovitaan etukäteen erillisissä sopimuksissa sopijaosapuolten kesken. Sopimuksen allekirjoittavat Helsingin yliopistossa rehtori ja dekaani.

Sopimukseen sisällytetään ainakin seuraavat asiat: ohjelman tavoitteet ja sen toteutukseen osallistuvat tahot; opiskelijavalinnan kriteerit ja toteutus ja kullekin osallistuvalla yliopistolla määritellyt opiskelijakiintiöt sekä opiskelijan kotiyliopiston määrittely; tutkinnon myöntämisen kriteerit ja tutkintotodistuksen antaminen; työnjako sekä taloudelliset vastuut ohjelman toteutuksessa; opiskelija- ja opettajavaihdon käy-

tännönjärjestely; sekä väitöskirjatyön ohjauksen järjestäminen, ml. yhteisohjaus, ja väittelykäytännöt.

VI JATKOKOULUTUKSEEN LIITTYVÄ TIEDOTTAMINEN

Jatkokoulutusta koskevaa tiedottamista ja tiedotusmateriaalia tulisi kehittää sekä koko yliopiston että tiedekuntien ja laitosten tasolla. Jatkokoulutusta koskevassa tiedottamisessa keskeistä on, että se suunnataan ja toteutetaan tavoitteellisesti.

Linjaus 20:

Kansalliseen ja kansainväliseen rekrytointiin liittyvää tiedottamista kehitetään ja suunnataan erityisesti yliopiston strategian mukaisesti keskeisille verkostoille ja yhteistyökumppaneille. Tavoitteena on lajakkaiden ja motivoituneiden opiskelijoiden rekrytointi.

VII SIIRTYMÄVAIHEEN YLEISET PERIAATTEET

Yliopistolain mukaan tutkinonuudistuksen siirtymävaihe päättyy arkkitehdin, diplomi-insinöörin, maisema-arkkitehdin, eläinlääketieteen lisensiaatin, hammaslääketieteen lisensiaatin ja lääketieteen lisensiaatin tutkinnoissa 31.7.2010. Muilla aloilla siirtymävaihe päättyy 31.7.2008. Yliopistot määräävät siirtymiseen liittyvistä järjestelyistä. Siirtymävaiheen päätyttyä vanhan tutkintojärjestelmän mukaisia tutkintoja ei voi suorittaa.

Linjaus 21:

Jatko-opiskelijoiden siirtyminen uuteen tutkintojärjestelmään tulee organisoida mahdollisimman joustavaksi kaikille opiskelijoille. Sekä siirtymistä koskevia periaatteita päätettäessä että yksittäisiä opiskelijoita koskevia ratkaisuja tehtäessä on huolehdittava siitä, ettei siirtyminen tarpeettomasti hankaloita tai pidennä tohtorin tutkinnon suorittamista; esimerkiksi aiemmat opinnot pyritään sisällyttämään mahdollisimman täysimääräisinä uuteen tutkintoon.

Tiedekunnat laativat ohjeet siirtymäkauden menettelytavoista ja tiedottavat niistä omille jatko-opiskelijoilleen.

Periaatepäätökset ja linjaukset koskevat kaikkia jatko-opiskelijoita, jotka aloittavat opintonsa 1.8.2007 tai sen jälkeen. Niitä sovelletaan myös niihin opiskelijoihin, jotka ovat aloittaneet opintonsa ennen 1.8.2007 ja siirtyneet suorittamaan tutkintoaan uuden tutkintojärjestelmän mukaisesti.

Tiedekunnat laativat tarkemmat ohjeet periaatepäätösten ja linjausten soveltamisesta.